

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Cap. I. De natura liberi arbitrii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

LIBER QVARTUS.

D E

LIBERO ARBITRIO.

CAPVT PRIMVM.

De natura liberi arbitrii.

Ac juxta S. Thom. ita definitur, quod sit libera potestas ex his, quæ ad finem aliquem conducunt, unum præ alio eligendi, aut unum & idem acceptandi, vel pro arbitrio respuendi, intelligenti naturæ ad magnam DEI gloriam attributa.

Amesius. Hæc definitio quamvis eum sensum possit habere, ut de ea non sit contendendi causa; neque tamen est accurata, neque in illo sensu, in quo à Bell. declaratur potest defendi, sicut ex seqq. apparebit. Simplex & vera definitio lib. arb. est, quod sit facultas agendi ex consilio. Hoc Bell. ipse fatur cap. 17. Satis est ad essentiam lib. arbitrii, si quis habeat optionem diversarum rerum, & electio fiat cum pleno atque perfecto judicio rationis. Resp. Quàm falsò carpat illam Bellarminianam, apparebit ex sequentibus. Quod verò suam Luthero-Calvinicam etiam Bellarmino asserere non erubuerit, spissa & palpabilis impostura est. Quis sanæ mentis dubitet, non habere liberam electionem eum, qui (quantumcunque suaver & insensibiliter) necessitatur physicè ad ali-

Eccc 3

quid

quid agendum, licet hoc agat cum consilio ex parte intellectus? Toto cœlo ab hac facultate distat illa qua quis (juxta Bell.) habet liberam electionem cum pleno judicio rationis proponentis, quid rebus quarum datur optio, appetendum fugiendumve sit. O simplicem Puritanum!

II. Ad liberum arbitrium constituendum non sufficit libertas à coactione, sed omnino requiritur libertas à necessitate. Cum enim triplex à S. Bern. & Magist. in 2. dist. 25. distinguatur libertas una à necessitate, altera à peccato, tertia à miseria; 1. Naturæ. 2. Gratiæ. 3. Gloriæ; cumque libertas naturæ iterum sit duplex, una quæ opponitur simplici coactioni; altera cui non sola coactio, sed etiam necessitas quæcunque absoluta repugnat, ad liberum arbitrium hæc postrema requiritur, ut SS. Scriptura & Patres passim inculcant, & ratio ipsa evincit. Tum quia alioqui & pecoribus competere liberum arbitrium æquè ac pueris, furiosis, somniantibus; Tum quia alioqui etiam DEVS liberè genuisset filium quæ non coactè; Tum quia aliàs nulla posset remanere controversia de lib. arb. cum hæreticis cum nemo hætenus sanæ mentis negarit, DEVS & homines liberos esse à coactione; Tum denique chimærica omnino est potestas electiva cum determinatione ad unum & necessitate. Electio enim est inter multa; ideoque electionem præcedit consultatio. At si necesse habeo unum aliquid velle aut facere, ad quid consultatio? ubi electio? Hanc Bell. doctrinam sanè perspicuam & distinctam capit Amesius, quod 1. *confusè magis proponatur, quam declarationis titulus promittebat.* At quænam, quæ hîc apparet confusio nisi Amesii? 2. ait: *Coactio & necessitas. Non debuit igitur necessitati opponi.* At quid hoc sequitur? annon species generi relativè opponitur? Nunquid rectè dico; ad hoc ut Puritanus sit homo, non sufficit ut non sit asinus, sed etiam

ut non sit
suis (Luth
à coactione
si utuntur
determinati
hæc evasio
an lib. arb
terminati
naturalite
ciendum
absoluta e
respondeat
Calvini ne
conceptis
pronuncia
titulus sine
re mali aut
TATE
Calvini f
tatem mov
est & credi
obtemperar
seu, ut ha
cesse sit, ill
necesse est;
absque t
ejus Con
asserta? a
Si vera, q
blasphem
ponitis?
cè in om
vestra, qu
nè, si
conceditis
se ab O

ut non sit brutum? 3. queritur, per calumniam tribui
 suis (Luthero - Calvinicis) quod libertatem statuunt
 à coactione tantum. Supponunt enim semper, qui illa phra-
 si utuntur, libertatem voluntatis à necessitate naturalis
 determinationis ad unum. Verum frivola nimis est
 hæc evasio & querimonia. Non est controversia,
 an lib. arbitrium habeat necessitatem naturalis de-
 terminationis ad unum, uti saxum determinatur
 naturaliter ut feratur ad centrum, ignis ad calefa-
 ciendum; sed an liberum sit ab omni necessitate
 absoluta extrinsecus illata absque coactione? Hic
 respondeant categoricè, quotquot sunt Lutheri &
 Calvini non degeneres discipuli, nunquid Lutherus
 conceptis verbis art. 36. non conferens, sed asserens
 pronunciavit? Liberum arb. est figmentum in rebus, seu
 titulus sine re; quia nulli est in manu sua, quippiam cogita-
 re mali aut boni, sed OMNIA DE NECESSI-
 TATE ABSOLUTA EVENIUNT. Nonne
 Calvini sunt hæc verbal. 2. Inst. c. 3. §. 10. Volun-
 tatem movet DEVS, non qualiter multis sæculis traditum
 est & creditum, ut nostra sit postea electionis, motioni aut
 obtemperare, aut refragari; sed illam efficaciter afficiendo,
 seu, ut habet editio Gallica, ita movendo ut sequi ne-
 cesse sit, illud ergo toties à Chrysostomo repetitum repudiari
 necesse est; Quem trahit, volentem trahit. Hic jam
 absque tergiversatione respondeat Amesius, aut
 ejus Complices; Verane hæc Lutheri & Calvini
 asserta? an falsa, impia, blasphema vobis videntur?
 Si vera, quomodo calumniamini? Si falsa, impia,
 blasphema, cur non iis apertâ nobiscum fronte op-
 ponitis? cur inutilibus verborum ambagibus lubri-
 cè in omnem partem vos flectitis, ut quæ sit mens
 vestra, quis sensus, deprehendere vix liceat? Sa-
 nè, si (ut in fine Thesis 2. profitetur Amesius)
 conceditis liberum arbitrium in eo quod agit liberum es-
 se ab OMNI NECESSITATE

ut propriè non possit necessariò agere quoad exercitium su-
 ctus, quamvis respectu divina ordinationis certò & infal-
 libiliter agat &c. nihil prorsus à Bellarmino & Ca-
 tholicis dissentitis, cum & nos infallibilitatem di-
 vinarum præfinitionum ad actus bonos arbitrii li-
 bertati officere nullatenus, ultrò profiteamur. Ita-
 que sine fūco ita sentiunt adversarii, sine dubio
 relictis Luthero & Calvino pacem in hoc puncto
 nobiscum ineunt. Sed quàm sincera ea sit, in de-
 cursu patebit.

III. Libertas est formaliter in voluntate, ra-
 dicaliter in ratione. Amesius. Nulla alia ratio
 dicitur libertas voluntatis radicem habere in Ratione, nisi
 quòd obiectum proponatur cum indifferentia intellectu-
 cognitionis, ad agendum vel non agendum. Hinc autem
 sequitur, libertatem voluntatis non excludere illas præ-
 finitiones & prædeterminationes DEI, quas intellectus non
 potest penetrare, vel de quarum indifferentia non potest in-
 dicare. Resp. De prædefinitionibus DEI extrin-
 secis ab æterno, facile annuimus: prædetermina-
 tiones phycas intrinsecè afficientes voluntatem
 ita movendo, ut (juxta Calvinì phrasin) sequi neces-
 sit, non dubitamus esse præsentissimum Libertatis
 excidium, ut suprà ostensum est.

IV. Voluntatis electio pendet necessariò ab
 ultimo judicio practice rationis. Amesius. Si hoc
 verum est, tum falsum est quod antè dicebatur, ad lib. arb.
 requiri libertatem ab omni necessitate. Resp.
 Vtrumque est verum. Neque hæc posterior depen-
 dentia infert ullam necessitatem, determinatam
 que dependentiam ab hoc singulari judicio. Li-
 berum enim est semper voluntati, ut propositis va-
 riis rationibus non necessitantibus (quales sunt
 omnes circa quævis bona particularia, extra DEVM
 clarè visum) finat se pro libito moveri ab hac & non
 ab illa. Vaga autem illa necessitas dependendi
 ab aliquo judicio libertati arbitrii non magis offi-
 cit, quàm necessitas illa, qua (juxta verio-
 rem sen-
 tentiam

tentiam)
 pender.
 sententia fa-
 à Parisien-
 vel calum-
 oportere
 liberum,
 ratam ele-
 verissimè
 sequi jud-
 proponit
 possit elig-
 nem cap.
 qu. 2. art.
 modo vo-
 præsentat
 V. I
 rim passiv-
 activa: T
 in potest
 & non ve
 lis inma
 necessari
 ca: Tum
 tur liber
 in ipso fi
 faciat. A
 liberum a
 Has enim
 (sicut A
 vina est
 tiam, vo
 sed habe
 aliquid
 necesse
 quicquid
 hominis
 opus hab

tentiam) voluntas essentialiter à cognitione dependet. Cum verò subdit Amesius 2. *Hæc Bell. sententia fuit inter ipsos Pontificios publicè damnata, nempe à Parisiensibus apud Azor. l. 4. c. 23. & c. vel impetite vel calumniose ista objicit. Longe enim aliud est, oportere aliquod judicium rationis, idque ipsum liberum, præcedere quamvis liberi arbitrii deliberatam electionem; (quod duntaxat Bellarminus, & verissimè affirmat:) aliud voluntatem necessariò sequi judicium aliquod rationis, ita ut cum hæc proponit A. esse melius quàm B. voluntas non possit eligere B. Videatur loc. cit. Azor usque ad finem cap. & C. Pallavic. in 1. 2. S. Thomæ Disp. VI. qu. 2. artic. 5. ubi eruditè & solidè ostendit, Quomodo voluntas posset operari contra id quod representatur esse melius ex parte intellectus.*

V. Liberum arbitrium est potentia, non partim passiva, partim activa, sed simpliciter & absolute activa: Tum quia juxta SS. August. aliosque Patres in potestate voluntatis est agere & non agere, velle & non velle: Tum quia actio voluntatis est vitalis immanens, adeoque à principio interno & vitali necessariò producitur. E. nequit fieri à re extrinseca: Tum denique si esset pot. passiva, falsò diceretur libera, non enim est in potestate patientis, quid in ipso fiat, sed in potestate agentis est, quid in alio faciat. Amesius. 1. *Ex hac una sententia satis apparet, liberum arbitrium esse lesuitarum DEVM, vel idolum. Hæc enim est differentia inter voluntatem DEI & hominis (sicut Alvarez observat Disp. 91 n. 13.) voluntas divina est purus actus habens libertatem per essentialitatem, voluntas autem creata non est purus actus, sed habet libertatem participatam, quæ includit aliquid potentialitatis, & ideo ut exeat in actum, necesse est ut præmoveatur. 2. Hinc etiam apparet, Bell. quicquid aliud profiteatur, cum Pelagianis tenere, liberum hominis arbitrium re ipsa non esse per peccatum laesum, nec opus habere ut à gratia sanetur. Resp. Ex hac duplici.*

plici, eaque præpingui calumnia satis apparet. Amesium vix aliud potuisse spectare, quam ut tyrones suos quóquo modo sycophantando deciperet. Quanquam insigniter stupidi fuerint vel ipsi tyrones, qui non palpent insulsiatatem illationis: [Lib. arbitrium creatum non est actus purus, sed habet aliquid potentialitatis. Ergo non est potentia pure activa, sed ejus actus producitur activè vel ex toto vel ex parte à phantasmate, aut ab objecto cognito, aut certè ab ipsa mente, ut agebant Godofr. Greg. Gabr. Cajet.] 2. Præmotionem divinam indifferentem (non physice prædeterminantem) per illam potentiam activam non excludit Bellarminus, sed cum S. Thoma facillè admittit; itemque necessitatem gratiæ excitantis & cooperantis, quæ sit in substantia supernaturalis, infra cunctis omnibus Catholicis tradit; quæ omnia perfractè negavit Pelagius; quâ ergo specie veritatis, Pelagianæ erroris nos insinuat impostor ille cum Manichæo & Calvino?

CAPVT SECVNDVM

De concordia providentiæ vel cooperationis divinæ cum libero arbitrio.

Saltum facit Amesius oppidò luculentum (& multò magis Gerhard.) Nam à cap. XI. lib. III. usque ad duo capita ultima libri IV. omnia silentio suo approbant; adeoque tacitè fatentur, lib. IV. cap. 5. clarissimè convictos, justissimè damnatos esse absurda temeritatis, contradictionis, & hæresis Lutherum, Calvinum &c. qui negarunt lib. arbitrium etiam in civilibus, adeoque etiam nomen *liberi arbitrii* abolere, aut in *Servum arbitrium* transformare contra omnes Scriptores Ecclesiasticos præ-

Cap. præsumpt
R. I. Qui
tum Luth
mistarum
trii inter
gône sic
negatione
ita & Præ
Bellarm
parum co
rum sent
lib. 3. cap
suam. A
merito ex
Libertatis
Tum aper
15. quod h
quodcunqu
apertè ad
qu. 10. a.
Tum qui
prædeter
& illa sub
ex neces
periret h
interest
berè sive
sistibilit
fit causa
videtur a
bitrium.
His
tio appro
fex Obj
exagitan
tionis di
Gabr. &
mere au